

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/151/2020
Identifikačné číslo spisu: 6411211313
Dátum vydania rozhodnutia: 30.11.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:6411211313.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ A. A., bývajúcej v I. K., A. D. XX, 2/ Ing. F. A., bývajúceho v I. K., A. D. XX, a 3/ S. A., bývajúcej v I. K., A. D. XX, zastúpených JUDr. Dušanom Klímom, advokátom so sídlom v Žiari nad Hronom, Sládkovičova 16/61, proti žalovanému Z. Y., bývajúcemu v I., D. XX, zastúpenému JUDr. Ľubomírom Ivanom, advokátom so sídlom vo Zvolene, Námestie SNP 41, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp. zn. 4C/223/2011, o dovolaniach žalobcov 1/ až 3/ a žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 9. marca 2017 sp. zn. 12Co/12/2016, takto

rozhodol:

Dovolania o d m i e t a .

Žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvostupňový súd“) ostatným rozsudkom z 30. septembra 2015 č. k. 4C/223/2011-283 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť titulom nemajetkovej ujmy žalobkyni 1/ sumu 5.400 €, žalobcovi 2/ sumu 5.400 € a žalobkyni 3/ sumu 5.400 € (prvý výrok). Žalobu žalobcov 1/ až 3/ (ďalej spolu aj „žalobcovia“) vo zvyšku nemajetkovej ujmy presahujúcu sumu 5.400 € zamietol (druhý výrok). Ďalej konštatoval, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozsudku (tretí výrok).

1.1. Prvostupňový súd vo veci rozhodol dvakrát, dvakrát Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) zrušil rozsudok a vrátil vec na nové dokazovanie. V priebehu predchádzajúcich konaní bola právoplatne vyriešená otázka náhrady škody vo výške 1.035,47 €, ako aj náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 600 €. Predmetom tohto konania bola náhrada nemajetkovej ujmy presahujúca sumu 600 €.

1.2. Z vykonaného dokazovania mal prvoinštančný súd preukázané, že žalobkyňa 1/ je nájomkyňou trojizbového bytu na ulici W. v I.. Byt sa nachádza v dome, ktorý je vo vlastníctve žalovaného. Žalobcovia 2/ a 3/ sú deti žalobkyne 1/, ktoré s ňou od pridelenia bytu trvale žijú a spoločne uhrádzajú náklady, a preto tvoria domácnosť v zmysle § 115 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Žalovaný odpojil dňa 18. septembra 2009 byt číslo X, v ktorom bývajú žalobcovia, od elektrickej energie.

Prvostupňový súd 20. októbra 2009 v konaní 9C/224/2009, predbežným opatrením uložil žalovanému zabezpečiť na svoje náklady prívod elektrickej energie. Uvedené rozhodnutie potvrdil aj odvolací súd 17. decembra 2009 v konaní 12Co/393/2009. Už aj z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplývalo, že obrana žalovaného ohľadne odpojenia elektrickej energie na zabezpečenie jeho povinnosti vyplývajúcej z ustanovenia § 415 a 420 OZ nebola preukázaná žiadnymi dôkazmi. Podľa názoru prvoinštančného súdu, ak neboli dané zákonné dôvody na odpojenie elektrickej energie a žalovaný odpojil žalobcov od prívodu elektrickej energie do bytu, zasiahol potom bezprávnym spôsobom do trvajúceho zmluvného vzťahu žalobcov o dodávke elektrickej energie a znemožnil im riadne užívanie bytu, čím súčasne porušil aj svoje povinnosti ako prenajímateľ nehnuteľností.

1.3. Prvostupňový súd poukázal na jeho rozsudok sp. zn. 9C/224/2009 z 9. marca 2010, právoplatný dňa 4. mája 2010, ktorým bola žalobcovi uložená povinnosť zabezpečiť prívod elektrickej energie pre žalobcov. Žalovaný si túto povinnosť stanovenú rozsudkom nespĺnil, preto sa žalobcovia museli domáhať svojho práva v exekučnom konaní. Žalovaný stav vytvorený odpojením od elektriny predlžoval, podával návrh na odklad exekúcie, neskôr na zastavenie exekúcie, a preto k pripojeniu elektrickej energie došlo až dňa 18. novembra 2010.

1.4. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie preukázané, že žalovaný úmyselne odpojil žalobcov od dodávky elektrickej energie, napriek tomu, že vedel, že sú na jej dodávku bezprostredne odkázaní, či už vo vykurovaní alebo v používaní všetkých elektrických spotrebičov, a tento stav umelo predlžoval až na obdobie 14 mesiacov. Žalobcovia uniesli dôkazné bremeno a preukázali útrapy, ktoré za toto obdobie vytrpeli, či už v lete alebo v zime. Žalobcovia museli vstávať do tmy, po byte chodili za tmy len s lampášom v ruke, museli vstávať o hodinu skôr ako obyčajne, aby si mohli na malom plynovom variči zohriať vodu, mohli sa umyť a to v studenej nevykúrenej kúpeľni. V zimných mesiacoch, keď boli vonku mrazy, bola v byte ešte nižšia teplota, chodili po byte oblečení vo vetrovkách s čiapkou na hlave a pre zimu sa nedalo v byte ani sedieť, keď sa dýchalo, vytvárala sa para z úst. Žalobca 2/ v dôsledku takýchto podmienok chodil do práce len s vypätím všetkých síl. Odpojením od elektrickej energie boli žalobcovia odpojení od prístupu k informáciám, nemohli pozerieť televízor, prať, chodievali k svojej známej, ktorej museli uhradiť náklady, nemohli vysávať, nemohli uskladniť potraviny v chladničke a v takýchto podmienkach museli prežiť Vianočné a Veľkonočné sviatky. Takýto stav odpojenia elektrickej energie zanechal na nich následky v podobe strachu z akéhokoľvek výpadku elektrickej energie. Toto ich tvrdenie potvrdzuje i konanie sp. zn. 7C/66/2013, kde z predpokladaného správania žalovaného a z obavy o opätovný zásah do elektrickej energie podali žalobcovia 22. októbra 2013 inú žalobu.

1.5. Uvedeným konaním žalovaný zasiahol do občianskej cti a ľudskej dôstojnosti žalobcov, preto niesol občianskoprávnu zodpovednosť vyplývajúcu z ochrany osobnosti uvedenú v § 11 OZ. Žalobcovia taktiež preukázali, že týmto zásahom došlo u nich k ujme, a to na psychicko-sociálnej integrite a aj príčinnú súvislosť medzi touto ujmom a neoprávneným zásahom žalovaného.

1.6. Pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy okresný súd prihliadol na spôsob, akým žalovaný zasiahol do osobnostnej sféry žalobcov. Podľa názoru okresného súdu žalovaný odpojením bytu od elektrickej energie chcel dosiahnuť uvoľnenie bytu žalobcami, pričom zasiahol do ich základnej ľudskej podstaty, a to ľudskej dôstojnosti na primeraný život zodpovedajúci súčasným podmienkam a stavu, v ktorom sa vývoj spoločnosti nachádza. Súd preto určil primeranú náhradu za vzniknutú nemajetkovú ujmu u každého zo žalobcov vo výške 6.000 €. Pretože ohľadne sumy 600 € bolo právoplatne rozhodnuté, prvostupňový súd uložil žalovanému zaplatiť každému žalobcovi sumu 5.400 €. Nakoľko sa žalobcovia žalobou domáhali zaplata sumy 32.879 €, vo zvyšku žalobu žalobcov zamietol.

1.7. O náhrade trov konania prvostupňový súd rozhodol podľa § 151 ods. 3 OSP.

2. Na odvolanie oboch sporových strán odvolací súd rozsudkom z 9. marca 2017 sp. zn. 12Co/12/2016 napadnutý rozsudok potvrdil, procesne poukazujúc na ustanovenie § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2.1. Podľa názoru odvolacieho súdu (stotožňujúc sa so záverom prvoinštančného súdu) žalobcovia preukázali, že protiprávnym konaním žalovaného utrpeli ujmu, bolo zasiahnuté do ich základných práv garantovaných ústavou, a to do práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života v dôsledku odpojenia od elektrickej energie žalovaným, hoci riadne platili nájomné a platby súvisiace s dodávkou elektrickej energie. Tento

protiprávny stav trval 14 mesiacov, a to napriek tomu, že žalovanému bola súdnymi rozhodnutiami (vrátane predbežného opatrenia) prvostupňového súdu uložená povinnosť zabezpečiť prívod elektrickej energie. Žalovaný v konaní neunesol dôkazné bremeno ohľadne svojich tvrdení, že nebolo možné zabezpečiť prívod elektrickej energie do bytu, ktorý užívali žalobcovia, z titulu vád ohrozujúcich ich život a zdravie.

2.2. Ďalej uviedol, že prvostupňový súd jasne a zrozumiteľne vysvetlil úvahy, ktorými sa spravoval pri rozhodovaní o výške priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. Prvostupňový súd pri svojom rozhodovaní prihliadol na atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom priznávania odškodnenia tak, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie. Odvolací súd zdôraznil, že výška peňažnej satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu (žalovaného) likvidačne. Vzhľadom na uvedené prvostupňový súd správne prihliadol na individuálne okolnosti tohto prípadu. Pokiaľ žalobcovia i žalovaný vyčítali prvostupňovému súdu výšku (ne)priznanej nemajetkovej ujmy, odvolací súd poukázal na to, že prvostupňový súd správne vysvetlil, aké kritériá vzal do úvahy pri určení výšky nemajetkovej ujmy a týmto záverom z hľadiska ich správnosti nemožno nič vyčítať. Preto odvolací súd považoval jeho rozhodnutie v danom smere za správne a vzhľadom na všetky okolnosti určujúce túto výšku ju odvolací súd považoval za primeranú.

2.3. Odvolací súd ďalej uviedol, že pri určení výšky nemajetkovej ujmy prvostupňový súd správne bral do úvahy celé obdobie, počas ktorého došlo k zásahu do ústavne garantovaných práv žalobcov. Z ustálenej rozhodovacej praxe všeobecných súdov vyplýva, že výška nemajetkovej ujmy sa matematicky neprepočíta na každý deň, počas ktorého protiprávny zásah trval, ani sa neprihliada na eventuálne majetkové hodnoty, ktoré je možné nadobudnúť za priznanú majetkovú ujmu. Pre úplnosť odvolací súd uviedol, že žalobcami uplatnená výška nemajetkovej ujmy (32 879 € pre každého zo žalobcov) býva zo strany všeobecných súdov priznávaná výnimočne, v prípade extrémne závažných porušení oprávnených práv a záujmov postihnutých osôb a v prípade najzávažnejších následkov, napr. usmrtenie, spôsobenie závažnej ujmy na zdraví (napr. rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4Co/470/2011 z 20. februára 2013, odvolací rozsudok sp. zn. 12Co/465/2014 z 30. júla 2015, rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/228/2012 z 26. septembra 2013).

2.4. V súvislosti s odvolacími námietkami žalovaného odvolací súd poukázal na to, že nielen žalobkyni 1/ ale i žalobcom 2/ a 3/ vzniklo právo na náhradu nemajetkovej ujmy, pretože sú osobami, ktoré žijú so žalobkyňou 1/ v spoločnej domácnosti a protiprávnym konaním žalovaného bolo zasiahnuté do ich základných práv garantovaných ústavou. V tomto ohľade poukázal i na rozhodnutie bývalého Mestského národného výboru v Banskej Štiavnici o pridelení bytu z 3. septembra 1982 (č. I. 5 spisu), z ktorého vyplýva, že byt bol pridelený žalobkyni 1/ a „príslušníkom jej domácnosti“.

2.5. Pretože súd prvej inštancie konštatoval vo výroku rozsudku, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej podľa v tom čase platného ustanovenia § 151 ods. 3 OSP, o trovách konania (vrátane trov odvolacieho konania) rozhodne súd prvej inštancie.

3. Proti tomuto rozsudku podali žalobcovia dovolanie podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Navrhli, aby dovolací súd rozhodnutia nižších súdov zmenil a vyhovel žalobnému návrhu na priznanie nemajetkovej ujmy v celom rozsahu, alternatívne aby odvolacie rozhodnutie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň aby žalobcom priznal trovy konania. V podstatnom žalobcovia nesúhlasili so zamietnutím ich žaloby nad rozsah 5.400 €. Prvostupňovému súdu vyčítali porušenie zásady kasačnej záväznosti, keď nerešpektoval právny názor predchádzajúceho zrušujúceho odvolacieho rozhodnutia, namietali proces dokazovania a uvádzali skutkový opis okolností, na základe ktorých malo byť vyhovené ich žalobe v celom rozsahu. Odvolaciemu súdu vyčítali, že „pojednával spor bez účasti sporových strán ... teda bez možnosti ... predchádzania pred prekvapivými rozhodnutiami“.

4. Proti odvolaciemu rozhodnutiu podal dovolanie aj žalovaný, a to podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ resp. c/ CSP. Navrhol, aby dovolací súd napadnuté odvolacie rozhodnutie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie alebo aby odvolací rozsudok zmenil tak, že prvostupňový rozsudok v celom rozsahu zamietne. Po opise priebehu konania pred nižšími súdmi nesúhlasil so skutkovými a právnymi závermi nižších súdov ohľadne priznania nemajetkovej ujmy žalobcom nad rozsah pôvodne priznaných 600 €, polemizoval s nimi, kritizoval ich a spochybňoval správnosť odvolacieho rozhodnutia. Uviedol, že ak by žalobcovia naozaj trpeli tak, ako uvádzali, mohli riešiť situáciu odchodom z predmetného bytu, že on

nemal úmysel škodiť žalobcom, že výška nemajetkovej ujmy je nadhodnotená. Odvolacie rozhodnutie je zmätočné, neurčité, nezrozumiteľné a z toho dôvodu nepreskúmateľné. V neposlednom rade poukázal na rozhodnutie ESLP vo veci Vaňura a spol. c/a Slovenská republika v súvislosti s porušením práv vlastníkov reštituovaných bytových domov; ak by štát neporušil práva jeho, nedošlo by k situácii tvoriacej predmet tohto sporu.

5. Žalovaný v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobcov navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalobcov odmietol resp. zamietol. V podstatnom uviedol, že žalobcovia v podanom dovolaní nepresne a zmätočne opisujú dôvody dovolania.

5.1. Žalobcovia v reakcii na vyjadrenie žalovaného k dovolaniu žalobcov uviedli, že na dovolaní trvajú. Poukázali na Čl. 5 CSP.

6. Žalobcovia v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalovaného navrhli, aby dovolací súd dovolanie žalovaného odmietol a priznal im náhradu trov konania. V ďalšom rozporovali jeho obsah v celom rozsahu. Na dovolanie žalovaného reagovali aj samotní žalobcovia.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany zastúpené v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolania treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

8. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8.1. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

8.2. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10.1. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

10.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor

dovolatela tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017).

11. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11.2. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

11.3. V neposlednom rade dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Už na tomto mieste považuje najvyšší súd za dôležité uviesť, že dovolatelia (žalobcovia i žalovaný), kvalifikovane zastúpení advokátom, v podaných dovolaniach (body 3 a 4) v podstate zopakovali argumentáciu pred nižšími súdmi, ktorá prevažne predstavovala (iba) polemiku, nesúhlas, či iný názor a ich videnie skutkového a právneho stavu, ktoré dôvody neboli - z povahy vecí a ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu - dostatočné založiť spôsobilý predmet dovolacieho prieskumu.

Dovolanie žalobcov

13. V súvislosti s dovolaním žalobcov podaným podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (pozri body 11 až 11.3.) najvyšší súd uvádza, že okrem formálneho označenia ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP žalobcovia, kvalifikovane zastúpení advokátom, v podanom dovolaní neformulovali právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a ktorú mal odvolací súd vyriešiť nesprávne. Dovolatelia v rozsahu prípadného nesprávneho právneho posúdenia veci (iba) nesúhlasili so zamietnutím ich žaloby nad rozsah 5.400 € a uvádzali skutkový opis okolností, na základe ktorých malo byť vyhovené ich žalobe v celom rozsahu (bod 3).

13.1. Ani pri vynaložení zvýšeného úsilia (§ 124 ods. 1 CSP) dovolací súd nevedel z takto podaného dovolania zistiť právnu otázku, ktorú dovolatelia namietali, a od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Dovolací súd preto dospel k záveru, že dané odôvodnenie dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci významovo nezodpovedá požiadavkám pre vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP.

13.2. S poukazom na uvedené dovolací súd uzatvára, že v dovolaní žalobcov nie sú dovolacie dôvody podľa § 421 ods. 1 CSP vymedzené spôsobom uvedeným v § 432 CSP, čo zakladá dôvod pre odmietnutie takéhoto dovolania.

14. Z obsahu podaného dovolania dovolací súd zistil, že v súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f/ CSP (pozri body 10 až 10.2.) žalobcovia namietali, že prvostupňový súd porušil zásady kasačnej záväznosti, keď nerešpektoval právny názor predchádzajúceho zrušujúceho odvolacieho rozhodnutia, v ďalšom namietali proces dokazovania a odvolaciemu súdu vyčítali, že „pojednával spor bez účasti sporových strán ... teda bez možnosti ... predchádzania pred prekvapivými rozhodnutiami" (bod 3).

14.1. Namietanú vadu ostatného prvostupňového rozhodnutia spočívajúcu v nerešpektovaní právneho názoru predchádzajúceho zrušujúceho odvolacieho rozhodnutia ako aj v rámci procesu dokazovania však žalobcovia v rámci podaného odvolania (č. l. 296 až 299 spisu) nenamietali. Odvolací súd sa preto uvedenými otázkami v dovolaní napadnutom odvolacom rozhodnutí osobitne nezaoberal, ani sa k nim nevyjadril. Za danej situácie (v súvislosti s namietanými vadami v postupe prvostupňového súdu, pozn.)

nemohol preto odvolací súd ani porušiť právo dovolateľov na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Inak povedané žalobcovia mali možnosť namietané vady prvostupňového konania a rozhodovania uplatniť v rámci podaného odvolania, ale keď tak neurobili, hoci tak urobiť mohli a mali, nemohli sa namietané vady stať predmetom dovolacieho prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu (§ 419 CSP), ktorý nemal možnosť vyhodnotiť ich oprávnenosť (princíp subsidiarity).

14.2. Najvyšší súd v podobných súvislostiach v uznesení z 29. apríla 2020 sp. zn. 8Cdo/90/2019 uviedol: „Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu. Takto by totiž nastala celkom absurdná situácia, kedy by dovolací súd preskúmaval rozsudok odvolacieho súdu (teda jeho zákonnú správnosť a spravodlivosť), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden dôvod, pre ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, ktorá mu nebola známa (zrejma), pretože ju dovolateľ nepoužil a „vyčkal“ by s ňou až na konanie pred dovolacím súdom. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, teda obsahovo vecne (argumentačne), čo znamená, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietol už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom v jeho neprospech. Dovolateľ môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania len také námietky, ktoré už uplatnil v odvolacom konaní, pokiaľ tak s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu urobiť mohol, a tak poskytol príležitosť odvolaciemu súdu sa k nim vyjadriť. (napr. rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/40/2019, sp. zn. 4Cdo/110/2018).“

14.3. Pokiaľ žalobcovia odvolaciemu súdu vytýkali, že vec prejednal bez účasti sporových strán, a teda že odvolacie rozhodnutie bolo prekvapivé (bod 3 a 14 in fine) dovolací súd poukazuje na to, že podľa § 385 ods. 1 CSP odvolací súd nariadi pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem. Podľa § 384 ods. 1 CSP odvolací súd sám zopakuje dokazovanie v potrebnom rozsahu, ak má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Podľa § 384 ods. 2 a 3 CSP odvolací súd môže doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov navrhnutých stranou, ak ich napriek návrhu strany nevykonal súd prvej inštancie, a tiež za podmienok podľa § 366 CSP (a/ ak sa týkajú procesných podmienok, b/ ak sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, c/ ak má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, d/ ak ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie).

14.4. O tom, či je potrebné vo veci zopakovať alebo doplniť dokazovanie, rozhoduje odvolací súd.

14.5. V danom prípade sa odvolací súd stotožnil so skutkovými závermi súdu prvej inštancie (pozri body 7 až 10 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu), preto je namieste záver, že nemal dôvod dokazovanie zopakovať (§ 384 ods. 1 CSP). Existenciu podmienok pre doplnenie dokazovania odvolací súd nezistil (§ 384 ods. 2 a 3 CSP). Keďže pre nariadenie pojednávania nebol daný ani verejný záujem, rozhodnutie o veci bez nariadenia pojednávania je postupom, ktorý plne zodpovedá zákonu (§ 385 ods. 1 CSP). Postupom odvolacieho súdu, ktorý sa nepriečil zákonu, nemohlo dôjsť k porušeniu práva dovolateľa na spravodlivý súdny proces. Neopodstatnená je preto námietka, že namietaným postupom odvolacieho súdu došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

Dovolanie žalovaného

15. V súvislosti s dovolaním žalovaného podľa § 421 ods. 1 písm. a/ resp. c/ CSP (bod 4) platí už uvedené v bode 13 až 13.2., t. j. že okrem formálneho označenia ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ resp. c/ CSP žalovaný, kvalifikovane zastúpený advokátom, v podanom dovolaní neformuloval právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a ktorú mal odvolací súd vyriešiť nesprávne. Žalovaný v rozsahu prípadného nesprávneho právneho posúdenia veci (iba) nesúhlasil s priznaním nemajetkovej ujmy žalobcom nad rozsah 600 € a uvádzal skutkový opis okolností, na základe ktorých nemalo byť žalobcom vyhovené.

15.1. Ani pri vynaložení zvýšeného úsilia (§ 124 ods. 1 CSP) dovolací súd nevedel z takto podaného dovolania zistiť právnu otázku, ktorú žalovaný namietal, a od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Dovolací súd preto aj v tomto prípade dospel k záveru, že dané odôvodnenie dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci významovo nezodpovedá požiadavkám pre vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP.

15.2. S poukazom na uvedené dovolací súd uzatvára, že v dovolaní žalovaného nie sú dovolacie dôvody podľa § 421 ods. 1 CSP vymedzené spôsobom uvedeným v § 432 CSP, čo zakladá dôvod pre odmietnutie takéhoto dovolania.

16. V ďalšom žalovaný považoval napadnuté odvolacie rozhodnutie za zmätočné, neurčité, nezrozumiteľné a z toho dôvodu nepreskúmateľné, ktorý dovolací dôvod formálne zodpovedá vadám podľa § 420 písm. f/ CSP.

16.1. Citované ustanovenie § 420 písm. f/ CSP (bod 10) zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

16.2. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

16.3. K uvedenej námietke nepreskúmateľnosti najvyšší súd uvádza, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá len tzv. „inú vadu konania“ zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.". Toto stanovisko je naďalej aktuálne (1Cdo/228/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/92/2018, 4Cdo/59/2017, 5Cdo/45/2018, 7Cdo/141/2017, 8Cdo/49/2017).

16.4. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, o ktoré ide napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

16.5. V posudzovanom prípade je dostatočne zrejmé, čoho a z akých dôvodov sa strany domáhali, čo navrhovali, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd, ako ich posudzoval odvolací súd, aké závery zaujal k jeho právnemu posúdeniu. V odôvodnení napadnutého rozsudku sa odvolací súd stotožnil so skutkovými a právnymi závermi prvostupňového rozsudku, zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozsudkom súdu prvej inštancie, nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda v danom prípade odvolací súd procesne nekonal spôsobom zmätočným, ktorý by mal za následok vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

16.6. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalovaného.

17. Dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP.

18. Najvyšší súd odmietol dovolanie oboch sporových strán podľa § 447 písm. c/ CSP (v časti, v ktorej namietali existenciu procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP), a vo zvyšku podľa § 447 písm. f/ CSP.

19. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.